

یزد

دیار دل نشین

تدوین و سرد آوری :

ثریا فرقانی

فرقانی ، ثریا، ۱۳۴۱، گردآورنده	سرشناسه :
یزد دیار دلنشین / تدوین و گردآوری ثریا فرقانی	عنوان و نام پدیدآور :
یزد: شاهنده ، ۱۳۸۸	مشخصات نشر :
۶۴ ص: مصور	مشخصات ظاهری :
۳-۰۰۹۹۶-۶۰۰-۹۷۸	شابک :
فیا	وضعیت فهرست نویسی :
یزد (استان)	موضوع :
یزد (استان) - آثار تاریخی	موضوع :
۱۳۸۸ ق ۴۵ / ۶۱ DSRR	رده بندی کنگره :
۹۵۵/۹۳	رده بندی دیویی :
۱۷۲۷۰۱۶	شماره کتابشناسی ملی:

یزد دیار دل نشین

- ♦ تدوین و گردآوری ، ثریا فرقانی
- ♦ ویراستار: مهدی آرابی
- ♦ طراح جلد: محمدعلی شاهنده
- ♦ صفحه‌آرایی ، کانون تبلیغات شهاب نگار یزد
- ♦ ناشر ، انتشارات شاهنده
- ♦ ناظر چاپ: محمدعلی شاهنده
- ♦ چاپ اول
- ♦ شمارگان: ۱۰۰۰
- ♦ چاپ، زیتون
- ♦ صحافی، شیرازی
- ♦ شابک: ۰-۰۹۹۶۱-۶۰۰-۹۷۸
- ♦ قیمت: ۲-۰۰ ریال

گذری بر یزد

شهر قنات و قنوت و قناعت

آنچه ابناء بشر در جنگل و دشت و دریا از آن لذت می برند، داشته های طبیعت است لکن در کویر آنچه جذاب و تفکربرانگیز است، نداشته ها است. چرا که انتهای کویر را از هر نقطه ای که در آن بایستی نمی توانی دید و کویر را مردمی است آرام و سخت کوش که از دل این نداشته ها، داشته خلق می کنند.

و اما یزد، شهر خاک، خشت و خاطره؛ شهر کاه، کاه گل و کاریز و شهر قنات و قنوت و قناعت.

یزد را شهر قنات نام داده اند که این شهر پهلوان گرفته در کناره کویر کم آب و کم بارش، شهر دستان پینه بسته مردمانی بردبار و سخت کوش است که دریافته اند برای آب و آبادانی چه باید کرد و هزاران رشته قنات را به دل شهر آورده اند و این گونه است که در دل کویر بتوان باغی به عظمت باغ دولت آباد را به عنوان سند آبادانی به دنیا معرفی کرد.

یزد را شهر قنوت نام داده‌اند که این شهر آرمیده در کویر، شهر مردمانی پاک‌اندیش است که دریافته‌اند چگونه با وجود سلیقه‌های گوناگون ادیان - مسجد مسلمانان، کنیسه یهودیان، آتشکده زرتشتیان - زندگی مسالمت آمیزی را ا در کنار هم داشته باشند و این رواست که یزد را دارالعباد، دارالعباده، دارالسلام و دارالایمان خوانده‌اند. یزد را شهر قناعت نام داده‌اند که این همسایه قدیمی کویر، شهر مردمانی است که به بی‌ریایی و سادگی شهره‌اند و توانسته‌اند با مدیریتی توأم با مریدیت بیشترین استفاده را از کمترین امکانات ببرند و این گونه است که حضرت آیت ... خامنه‌ای در سفر خود به این دیار، آن را دارالعلم خواندند. و در یک کلام یزد شهر مردمانی است که با قناعت زندگی می‌کنند و در قنوت خود از خداوند بزرگ برای آفرینش قنات سپاسگزارند.

آنچه در این کتاب رقم خورده، صرفاً توصیف گوشه‌هایی کوچکی می‌باشد از گستره‌ی شهری که هر گوشه‌ای از آن خود گستره‌ای است نانوشته. اولین شهرخشت خام و دومین شهر تاریخی جهان این مرقومه قطعاً خالی از اشکال نیست ولی گامی است قابل ستایش از طرف مؤلف آن، چرا که:

آب دریا را اگر نتوان کشید هم به قدر قطره‌ای بتوان چشید

عمر عزت‌ان مستدام

محمدعلی شاهنده

مدیر مسئول و صاحب امتیاز انتشارات شاهنده

مقدمه

یزد با تاریخی ریشه‌دار و قلمی چندین هزار ساله، همچون نگینی گرانبها بر تارک کویر مرکزی ایران می‌درخشد. تلاش و جدال دائمی مردم این ناحیه در طول تاریخ برای غلبه بر طبیعت قهار و ناسازگار این دیار، اسطوره‌ای است که به واقعیت پیوسته و در جای جای این استان نمودی عینی یافته است. به همین جهت یزد همواره به عنوان کانونی پر جاذبه برای به وجود آمدن الگوهای مناسب مذهبی، فرهنگی، معماری و فعالیت‌های صنعتی، معدنی، کشاورزی و تجاری مطرح بوده است.

بازتاب چنین ویژگی را در سفرنامه‌ها و خاطره‌های ایرانگردان و جهانگردان و دیگر مسافرائی که از دوران گذشته تاکنون به یزد آمده‌اند می‌توان مشاهده نمود و به سادگی دریافت که یزد همواره پیام فرهنگی اصیل و بزرگ خود را داشته؛ فرهنگی که قرن‌ها قبل از اسلام آغاز شده، با پیدایش اسلام به یکباره به نقطه اوج و ترقی خود رسیده و از آن زمان به بعد با اسلام و قرآن و محبت اهل بیت (ع) پیوندی ناگسستنی برقرار کرده است.

تأثیر این آئین آسمانی بر باور و ایمان مردم این دیار خود اسطوره‌ای دیگر را رقم زده که برای همیشه استوار مانده و لقب دارالعباده را برای یزد تداعی بخشیده است. میراث‌های فرهنگ اسلامی در ادوار مختلف تاکنون یادگارهایی بس پرارزش را به جا گذاشته است که کمتر می‌توان به این شکل گسترده و وسیع در نقطه‌ای دیگر از جهان شاهد آن بود. صدها زیارتگاه، مسجد، حسینیه، تکیه و دیگر اماکن تاریخی در بافت قدیمی و در میان مجموعه‌هایی کاملاً مسکونی و تجاری به‌جا مانده از سده‌های مختلف، ارتباط دیرین مردم این سامان با اسلام و ارادت خالصانه آنها را به خاندان عصمت و ولایت (ع) عینی بس پرشکوه و دلپذیر بخشیده است. نه تنها در معماری و شهرسازی بلکه تمامی نمادها و نشانه‌ها نیز حاکی از این عشق و علاقه است و آثار آن را می‌توان در هر گذر و یا در هر منظره مشاهده کرد.

آنچه این مجموعه به ظاهر فیزیکی را کامل می‌سازد و در واقع معرف اوج اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی در این سامان هست، وجود صدها عالم علوم دینی، فقیه، شاعر، ادیب، هنرمند، دانشمند و انسان‌های خیرمند است که هر یک جزء مفاخر دینی و ملی در عصر خود به حساب آمده و موجب این استمرار و پویایی فرهنگی و سازندگی و خلاقیت بوده‌اند.

تنها در عرصه علوم دینی و فقهات، نام بزرگانی چون آیت‌الله العظمی حائری (ره) و آیت‌الله العظمی حاج سید محمد کاظم طباطبائی یزدی (ره) و رشیدالدین میبدی صاحب تفسیر عظیم کشف الاسرار و عده الابرار، برای یادآوری کافی است؛ که اولین بنیان‌گذار کانونی است (حوزه علمیه قم) که بزرگترین حرکت جهان شیعه در سده‌های اخیر موهون پایداری او در بنیاد و حراست از این کانون است و بزرگترین انقلابی جهان اسلام در عصر حاضر، حضرت امام خمینی (ره) نیز خود پرورش یافته این مکتب محسوب می‌شود و دیگری اثری فناناپذیر (عروة الوثقی)^۱ را به جهان اسلام و فقهات عرضه داشته که همچنان به عنوان پرآوازه‌ترین کتاب فقهی شیعه مطرح است

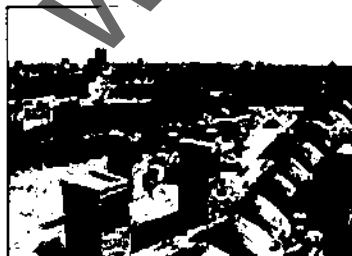
۱- سید محمد کاظم طباطبائی، عروة الوثقی، انتشارات...

و سومی شیواترین تفسیر کلام الهی^۲ را به عنوان یادگار به جا گذاشته است که همچنان محل نقد و بحث اهل نظر و ادب است.

این پشتوانه معنوی و روحانی از جمله نعم بزرگ الهی است که همواره مشمول حال این سامان و مردم آن بوده است کما اینکه در سال‌های اخیر نیز به برکت وجود دو استوانه بزرگ انقلاب شکوهمند اسلامی، شهید محراب حضرت آیت‌الله صدوقی (ره) و حضرت آیت‌الله خاتمی (ره) مردم این دیار سهمی بزرگ در پیروزی انقلاب و جنگ تحمیلی و دیگر حرکت‌های تعیین کننده میهن اسلامی مان ایفا نموده اند.

حفظ و صیانت و معرفی چنین مجموعه و گنجینه بی بدیلی تکلیفی است که بر دوش مسئولان سیاست‌های اجرایی سنگینی می کند؛ و همچنین توقع کاملاً به جایی است که دوستداران میراث‌های فرهنگ ایرانی و اسلامی و در بعدی وسیع تر شیفتگان فرهنگ جهانی از عموم مردم این سامان دارند، از طرف دیگر در کنار این پشتوانه‌های غنی تاریخی و فرهنگی و به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی مردم ایران، یزد در سالهای اخیر آهنگ بسیار دلپذیر و پرشانی را در توسعه بخش‌های گوناگون پست سر گذاشته است. آهنگی که در سراسر ایران اسلامی تحت رهبری و زعامت امام راحل (ره) آغاز گردید و اینک با رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای استمرار می‌یابد و استان یزد نیز از آن بهره فراوان برده است.

این تحقیق مجموعه‌ای است برای شناساندن یزد در تمامی جنبه‌های تاریخی، فرهنگی و همچنین روند پر شتاب توسعه آن در سال‌های اخیر که به برجسته‌ترین شکل و در حد ارائه اطلاعاتی عمومی و کلی؛ به

گونه‌ای که همگان به ویژه ایرانگردان و جهانگردان و دیگر بازدید کنندگان از این منطقه را به کار آید و ارمغانی باشد برای مشتاقان تاریخ و فرهنگ این سامان.